

LA TALA

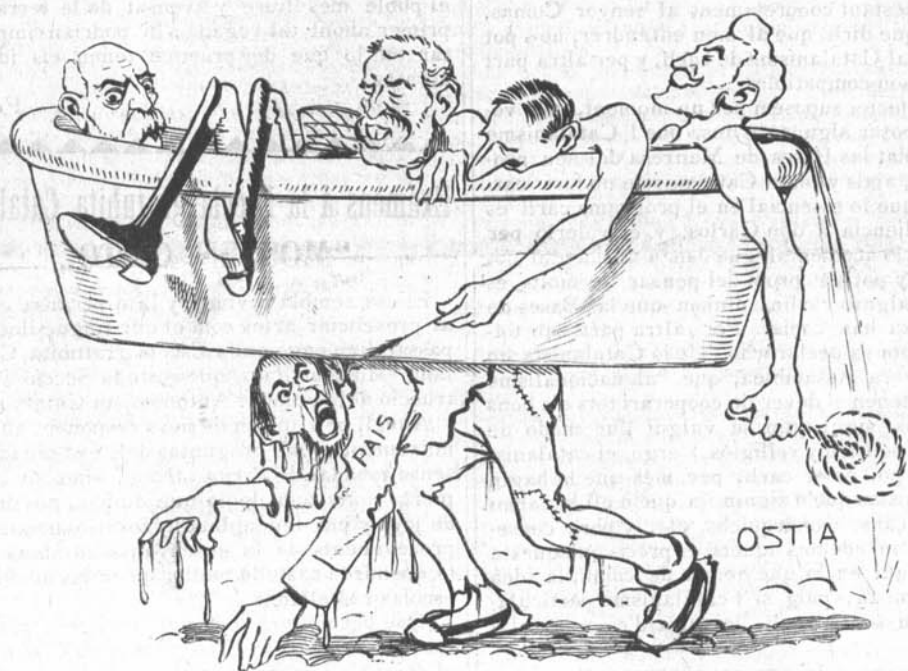

SURT ELS
DIVENDRES

Diputació, 262

Prenent banys

Com més se van refrescant
més el poble va suant.

ENS ROSTIM

El sol ens fa á la graella
y decideix acabar
ab l'avineria de'n Maura
y demés plaga social,
ab lo que resta d'Espanya
que son tres ó quatre gats.
Si senyors es preferible
teni un mes mal de caixa,
fumar de l'Arrendataria,
mirá'n Weyler de paysá,
soportar las embestidas
d'una sogra fulminant,
llegi una oda de'n Marquina,
rebre un feix de cops de pal
de la marca y del calibre
qu'utilisa'n Marsillach,
pendre alguna medicina
que l'Ardid hagi ordenat,
escoltá un discurs de'n Sebó,
veure una obra de'n Jordá,
contemplá una estona'l cutis
de'n Junoy si es cap al tart,
qu'aguantar ab la paciència
y resignació d'un sant
la calor insuportable
qu'estabellá'ls nostres caps,
perque destilém á litres
aygua y foch y greix y sanch,
jaixó es no tenir vergonya
ni modos, ni dignitat!

jo no trobo la manera
d'está un rato *respirant*,
ni pujant al Tibidabo,
ni quedantme á la ciutat,
ni engolintme al mateix Pilsen
ni atipantme de gelats,
ni passant tot el sant dia
entre dutxas y ventalls,
ni acostantme ¡que's el colmo!
prop de'n Rana y l'Esquerrá
la gent mes fresca y tranquila
dels llios municipals.
Sofrint aixó, qui te ganas
de fer versos dedicats
á combatre las erradas
de la política actual,
parlant del *dolce-farniente*
que'n Lerroux ve disfrutant,
y dels ensajos del *himno*
que fa la Fraternitat,
per cantar á l'arribada
real, de Don Nicolás,
y dirigirme al arcalde
per dirli cla y catalá,
que tot *alló* que va dirnos
es música celestial
y es inútil qu'intenti
volgué fernos empassar
las promesas de justicia
y administració com cal
perque coneixem la marca
dels de'n Planas y Casals,

Y perdonin que'ls torni á amohinar ab lo
dels suplicatoris, pero cal que hi torni per-
que es precis que á las enganyosas afirma-
cions de *La Putinera*, se contesti ab la cla-
ra veritat dels fets.

Aquest diari que pretenent dirigir la opi-
nió dels obrers catalans y ab la pretensió de
manar en la seva conciencia, no s'ha adonat
de que comensan ja á posarse en dubte en-
tre els obrers las sevas parcials noticias,
declara, fent veure que la alegría li vessa
per tots costats, que la qüestió dels suplica-
toris ha sigut una gran victoria pels dipu-
tats republicans.

Y encare qu'en res fundan aquesta afir-
mació, no dubtém de que serán molts els re-
publicans que aixís s'ho creuran, per lo que
ab tan pocas paraulas com nos sia possible,
desfarém aquest erro y pronosticarem pro-
bas pera que á mida que'ls fets esdevinguin,
serveixin pera fer surar la veritat.

En primer lloch, coneixent com coneixém
nosaltres l'amor á la pell que professan els
cap-dansers de la república, hem de supo-
sar que estavan disposats á fer tot lo qu'en

Maura'ls hi manés á cambi d'un xich de gra-
cia en lo dels suplicatoris.

En proba de tot aixó recordém las para-
ulas d'en Lerroux en el Congrés, qui va dir
que ab tant com ho havia predicat no podia
pas probar que lo d'Alcalá del Valle hagués
sigut crim ni martiri... y aixó que ab aquets
arguments s'ha fet aplaudir tantas vegadas.

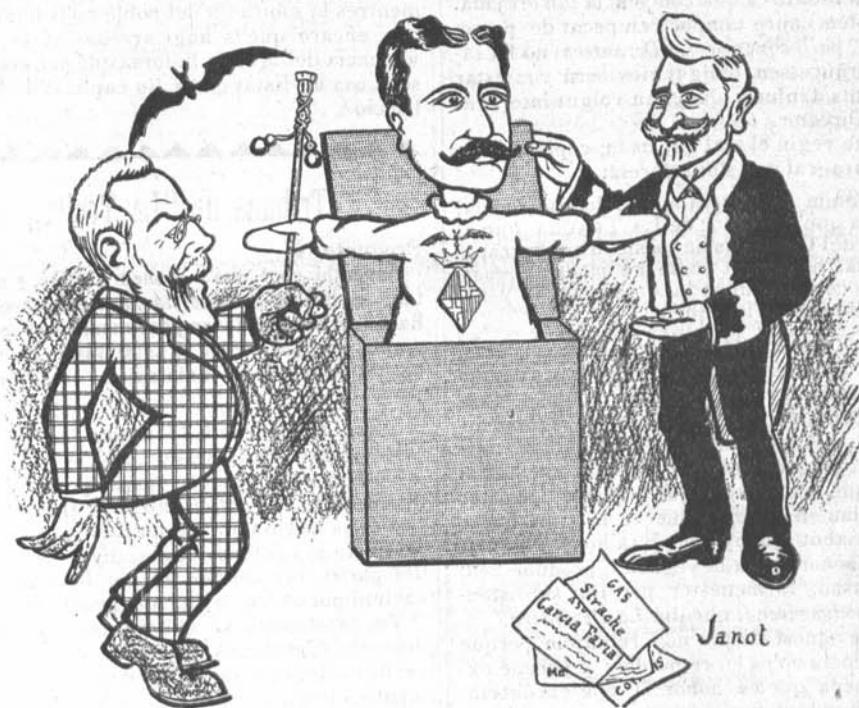
En segon lloch, cal fixar l'atenció sobre'l
fet de que'ls republicans, enemichs irrecon-
ciliables del Govern y fervents contraris del
reaccionari Maura, hagin anat á pactar
ab ell. Y no es menys eloqüent, el veure
com després de la entrevista, en Maura se
sent ab *brios* pera portar á Valencia al pare
Nozalea y al Rey. Y aixó que Valencia se
n'havia d'anar en sang el dia que hi entrés
el nou Bisbe.

Els obrers que segueixen á las palpentas
á n'aquets negociants, que no'ns creguin
are; qu'esperin á créurens quan definitiva-
ment s'hagi declarat el *no há lugar* en els
processaments per estafa, homicidi, etc.,
que pesa sobre alguns diputats republicans,
qu'es llavoras quan veurém entrar á Valen-
cia, ab tots els honors y fins y tot potser
aplaudit per las *massas* republicanas, al pa-
re Nozalea.

GNOM

L'Alcalde — Sorpresa

Després de tan esperá
el batlle que'n Maura'ns dava,
ha resultat sé un tal Lluch
el brau que *ha tomado vara*.

y li digui que seria de molta necessitat, fer neteja al *Matadero*, donà un vistazo als Mercats, vigilà a Consums si's filtra que ja fora fora estrany, mirant de posar a ratlla tota la gent d'aquet ram, fent abaixar las verduras y el oli y el vi y el pa qu'avuy apenas si's menja per no morir de fam, pro tot aixó no puch dirho porque no's pot respirar porque la caló's acaba d'enviarnos a can Taps, als poetes y als prosistas y als que no tenim un ral, lo que's avuy no es possible que pugui versificar, y mes recordant en Maura que rihent per sota'l nas, de la calor que'ns apreta boy rostint l'Espanya al ast, está en remull tot lo dia com un llus afortunat. ¡Vegin si no dona rabia veure fresch a dins del bany, sense may suá cap gota l'home que'n fa suar tants! ¿y encare volen qu'intenti escriure'l vers setmanal?

PEP DE LA TRALLA

A "LA DEVANtera,"

Nó; no son capassos els senyors de *La Devantera* de publicar la *Página literaria* que'ls hi dedicavem en un de nostres passats números, y no la copiarán, no per temor d'ofendre als seus escassos llegidors, com mansament afirman, sino porque en aquella página literaria s'hi llegeix el resum de la feyna del quizenari y la augusta transcendencia de la feyna nostra. De la comparació ne sortirian en mal, y es clar, *tenen por d'ofendre als llegidors* y no la copian.

Copiantla no haurian pogut tampoch dir que eran grosserías lo que no son més que veritats ditas ab tot el desapassionament y la convicció... pero aneu a parlar en serio a n'aquesta gent *pura!*

Y aném també a lo que fa'l cas. No per por de passar per vils calumniadors, sino pera posarvos sobre avís, senyors de *La Devantera*, devém advertirvos que quan nosaltres afirmém una cosa la veritat hi resplandeix sempre. Tením rahons més que sobreras pera justificar la afirmació que varem fer de que "prou pena teniu ab el pes de vostra conciencia," y consti que si no las estampém, es pel respecte que'ns mereix el públich que'ns llegeix.

Més d'un que escriu en *La Devantera* sab be prou que podém justificar aquella afirmació, y fins el que suposém autor del solt poca solta, pot recordar molts casos que'l farien enmudir si'ls estampessim. Consti que NO VOLÉM dirho ab tot y l'anatema de vils calumniadors que'ns aném a guanyar, y consti també que apart aquelles rahons y datos que possehim, nosaltres no tindriam pas tranquila la conciencia si haguessim fet com ha fet *La Devantera*, més mal al Catalanisme que una pedregada a un conreu ab sas campanyas descatalanisadoras, que a n'aixó y res més nos referiam al parlar de la seva conciencia. Si vosaltres li teniu de tranquila després d'haverlas fetas, no voldria pas pera nosaltres una conciencia tan orejada.

No volém caure tampoch en pecat de personalisme, pero com que *La Devantera* no ha sabut sustrauressen, obligat nos será contestar als intents d'injuria que han volgut inferir al nostre Director.

Perque vegin el mal que'ns fa, copiém integre'l paragraf que s'hi refereix:

"La tenim molt neta minyó la conciencia, mes neta que'l director de LA TRALLA que al darrera del Catalanisme pesic d'aquí grapedet d'allà, ha lograt ferse un *modus vivendi*. Aixís es com se diuhen las cosas, claras y netas com nosaltres las dihem."

Deixant de banda aixó de claras y netas, puig els que ho llegeixin no sabrán pas de que se'ls hi parla, a riscos y aixó es lo que ells volen de pensarse si aquest *modus vivendi* vol dir quelcóm més que guanyarse la vida honradament y a goig de tothom, devém contestar al envejós que aixó afirma que'l nostre Director se complau en afirmar que té a gran honor l'haver sabut guanyarse ab sa bona voluntat llochs d'honor que a la vegada li produheixen, afanyantsho, lo menester per llur subsistencia, el *modus vivendi* que diu *La Devantera*.

Y si be aquest dictat no'l rebutjém porque la conciencia no'ns en remordeix y porque explicat queda que es honor lo que encobertament han volgut suposar que era un deshonor, sí que hem de rebutjar ab tota l'ànima la maliciosa especie de que parlem per boca d'altri y de que'ls escrits de LA TRALLA, y especial-

ment el que tant ha cogut a *La Devantera*, fos inspirat, ni solzament ne tingués coneixement ningú més que la Redacció nostra (y consti que no forman en la Redacció nostra'ls dignes companys que *La Devantera* aludeix. Ment descaradament qui lo contrari afirmi; y afirmant-ho aixís *La Devantera*, ment *La Devantera* descaradament.

LA TRALLA gosa d'absoluta independència a la que no fa coacció el sou que tant retreuen els del quizenari de la Popular, fent pensar si l'envejan. En LA TRALLA no s'hi juga a reventar ni a enlayrar homes, s'hi fa solzament propaganda d'idees, d'aquestas idees que malgrat la mala voluntat dels purs, creixen cada dia més, imposantse per llur bondat y per la sinceritat ab que son predicadas. No ho pot dirho aixís, ni tan alt *La Devantera*.

Y acabém, porque l'allargarnos seria acabar de felshi pesar en la conciencia als de *La Devantera* el fet de que'ns obliguin a ocupar l'espai que regatejém a la propaganda del Catalanisme.

Tenim plena conciencia del nostre deber de catalans, y sense compassió fuetejarém sempre, siguin qui siguin, als que s'oposin a la realisació y compliment d'aquest deber.

Estém massa alts, senyors de *La Devantera*, pera que arribin fins a nosaltres las vostras paraulas. Tot lo més que pot succehir es alló de "qui escup al cel..."

Y no es que'ns creguém a la altura del cel, pero si tant vos abaixeu, arriba que ho sembla.

Y pera acabar. Enemichs eternos de la lluyta de germans, y dolentnos de que las exigencias de la dignitat nos hi hagin portat per un moment, advertim a *La Devantera* que no serán ja més contestats en LA TRALLA els escrits que a nosaltres nos dirigeixi mentres y tant de la polémica no'n puga beneficiar la nostra Catalunya.

LA REDACCIÓ

EN PAU KRUGER

En Kruger ha mort. No ha pogut resistir el ex-President de la República del Transvaal l'espectacle de la esclavitud de la seva Patria estimada.

La mort d'aquest ilustre capdill de la independència, arrenca llàgrimas de desesperansa, porque fa pensar ab las injusticias de la lluyta armada.

El Transvaal sucumbí en la lluyta després de molt temps d'heroica defensa, mes l'ésser retut per la forsa no ha pas donat la rahó al més fort. ¡Vergonya per las nacions que estant silenciosas devant de lo injust, s'han fet complis de la injusticia!

Reposi en pau l'ilustre Kruger y tinga la certesa de que'l seu poble, fins en la esclavitud serva la seva ànima independenta. Ella li tornarà la llibertat usurpada.

A títol de curiositat, copiém a seguit un fragment del Missatge que la "Unió Catalanista", li dirigí quan en Kruger emprengué'l romiatge de captar simpatías per Europa mentres durava la guerra boer, quin Missatge fou entregat a sas propias mans a París per un Delegat de la "Unió":

"...Mes si a la fi del vostre bregar coratjós y noble no hi trobessiu la llibertat del Transvaal y de l'Orange, sinó la victoria de l'opressor, pera la Humanitat honrada y justa subsistirán sempre aqueixas exemplars Repúblicas ab tots los seus drets d'Estats lliures que son y serán perdurablement imprescriptibles mentres la sobirania del poble no'ls hagi abdicat, encare que'ls hagi arrebbast la odiosa violencia del dret de la forsa que per vergonya seva usa un Estat que's diu capítol de la civilisació."

Tribuna de "La Tralla,"

Pregunta 10.

Haventhi gent que's diuhen carlins, y no obstant se titulan catalanistas, assegurant que las Bases de Manresa tenen per fonament el seu programa, ¿se pot titllar al Catalanisme de carlí? ó be: ¿es compatible el Catalanisme ab el carlisme?

T. COMAS

Sr. Director de LA TRALLA.

Resposta 1.ª a la pregunta 10.

Tothom que'n son cor tingui grabat lo nom de Catalunya, y defensi ab bon zel los drets de la Patria es catalanista; un carlí pot ésser catalanista per defensar Catalunya, pero dintre del partit autonomista no pot figurar com a carlí ni pot obrar ab l'idea del carlisme.

Tot catalanista ve obligat tan solzament a defensar Catalunya, y aixís ho pot ésser un carlí, un anarquista, un republicà ó un federal mentres tinguin amor a la mare Patria, y la defensin fins al últim esforç per ser lliure, y per arrancarla de las grapas dels llops que ab sas verinosas paraulas l'embruteixen.

Dintre del Catalanisme pot entrarhi qualse-

vulga persona que tingui sentim ent y voluntat pel be de nostra benvolguda mare Patria.

Vilanova y Geltrú.

JOSEPH BOMIAREVA

Resposta 2.ª a la pregunta 10.

Essent forma precisa en aquestas respostas la major claretat y la més extractada concisió, opino y declaro: 1.er: que ningú pot dirse carlí y catalanista a la vegada, porque'l carlisme es un moviment absolutista y esclau, més que partidari d'un enemich funest de Catalunya, d'un Borbó, y 'l Catalanisme es al contrari, un sentiment de llibertat en tots els sentits y enemich, per lo tant de tota mena de absolutismes y tiranías; 2.^{on}, que pel mateix motiu las "Bases de Manresa", no po den tenir l'esperit despóich y absorbent del Senyor del Lore-dán; y 3.er, conseqüencia vera de lo manifestat ni's pot titllar al Catalanisme de carlí, ni pot ésser may aquell compatible ni en son més petit detall, ab el partit agonitzant de la gent de la boina.

Disposi de son segur servidor

O. M. LLORENS

Barcelona 9-7-904.

Resposta 3.ª a la pregunta 10.

La fita essencial del carlisme es, el restabliment de la unitat catòlica, y sols d'un modo accidental, conseguida altra volta la preponderancia de la Iglesia, 's parla en lo programa de don Carlos, de reivindicacions, tradicions, y miras per cert ben migradas d'una autonomia, que casi en res pot compararse a la integra que pera Catalunya demaném els catalanistas.

Lo essencial en lo carlisme es l'Iglesia.

Lo secundari es l'Autonomia.

Lo essencial en nosaltres es l'Autonomia.

Lo secundari es tot lo altre.

Més que partits afins, donchs, a mon entén-drer son, carlisme y catalanisme, sistema polítich social l'un, y religió's l'altre, de finalitat distinta, y per lo mateix incompatibles.

J. MORA Y CASTELLÁ

Mataró 9-904.

Resposta 4.ª a la pregunta 10.

Contestat concretament al senyor Comas, tinch que dirli, que al meu entén-drer, no's pot titllar al Catalanisme de carlí, y per altra part abdós son compatibles.

En efecte, suposém per un moment, com volen suposar alguns carlins, que'l Catalanisme ha copiat las Bases de Manresa del seu programa, aixís y tot el Catalanisme no fora carlí, porque lo essencial en el programa carlí es la obediencia a don Carlos, y el volerlo per Rey, y lo accidental, que com a accidental pot variar y pot ser propi del pensar de molts, es lo que alguns carlins diuhen que las Bases de Manresa han copiat. Per altra part, sab tothom, com va declararho l'Unió Catalanista en la darrera Assamblea, que "al nacionalisme catalá tenen el dever de cooperari tots els bons catalans, sigui quin se vulgui llur modo de pensar polítich y religió's," ergo, el catalanisme no pot ésser carlí, per més que hi hagin catalanistas que'n siguin, ja que'n ell hi caben republicans, monárquichs, etc., y pera conseguir la unió de tots aquets, es precis qu'aquesta unió sigui en lo que tenen de comú, la idea autonomista, puig si 'l catalanisme particularis en sentit carlí, deixaria d'ésser catalanisme.

En quant a la segona pregunta, de si son compatibles el catalanisme y el carlisme, aixís se desprén del precitat acort de l'Unió en la darrera Assamblea.

J. M. V.

Tarrassa, Juliol 9 de 1904.

Tribuna de "La Tralla,"

Pregunta 11.

¿D'ahont treu els quartos en Lerroux pera anar a estiuhejar, ab tot y no tenir ocupació ni empleu conegut?

PAU GEMECH

(S'admeten respostas concisas en aquesta redacció fins el dilluns.)

LA PATRIA NATURAL

Sembla estrany que hi hagin individus que fentse passar per avensats en el seu punt mes radical, trobin arcaich y tiránich al Catalanisme quina finalitat no es altre que la llibertat mes radical de Catalunya, avuy tiranizada y esclava per la forsa bruta de un altre poble.

Jo accepto com ells, qu'en lo mon tots som germans, els homes de la terra tota, pero jo els pregunto: encare que tots siguem germans ¿qui es d'aquets qu'estima ab la mateixa intensitat, ab lo mateix amor, a n'aquells homes a qui no coneix, apartats de las sevas, relacions, com se estima per exemple als fills, als germans, als amichs y companys de sempre? deixemse de utopias mes ó menys hermosas y convinguém ab un insigne pensador quan diu, que per sobre la patria universal que la forman el conjunt de mons, hi haurá sempre domi-

nantho tot en l'individu, la patria natural, la que forma el foch de la llar, lo sagrat de la familia, y com a conjunt de familia hi haurá sempre la patria veritat étnica, la patria que cubreix una mateixa blavor per ahont s'hi extenen lo mateix seguit de montanyas, ahont hi corran los mateixos rius de sang per las venas y els mateixos rius de aygua per terra, ahont hi batega el mateix cor y la mateixa bandera, ahont son unas las mateixas costums, llengua é historia; cada una, donchs, d'aqueixas patrias té'l seu nom, el seu orgull, y'l seu esperit d'independencia, cada una al lloch que li correspon sense supremacia sobre cap de las altres; y no son grans ó petites, no, aqueixas patrias segons la extensió de territori que tenen, sino que son grans, per la seva cultura, per la seva llibertat y per la seva dignitat de poble, y aquí ahont som y ahont vivim aquesta llibertat, aquesta cultura, se dirá sempre Catalunya, devant de tots els opressors y agabelladors de mons.

Al treballar donchs porque Catalunya tingui lo que per dret natural li pertoca, es eminentment lliberal; en cambi trobém que es ser molt reaccionari y molt tirá'l oposarse a la emancipació total de aquesta ben definida nacionalitat, com trobém també absurd y mes que absurd ridícul que hi hagin catalans que parlan de la llibertat, de la patria universal y comensan per volguer a sa patria natural, a Catalunya, esclava.

Els anarquistas no malalts sostenen que la emancipació de tots els nuclés naturals que informan la Humanitat, sería un gran pás evolutiu vers la futura societat que ells desitjan.

El catalanisme donchs, que tendeix a assolir la llibertat del nostre nucle natural, es revela com a un moviment dels mes progressius que se operan dintre la nostra terra.

Per aixó som molts els obrers que després de un madur estudi y alienant com el qui mes per una societat bon xich mes justa y equilibrada que l'actual, formém part del moviment nacionalista catalá convensuts de que si Catalunya gosés de la seva entera llibertat sería el poble mes lliure y avensat de la terra, el primer ahont tal vegada s'hi podrian implantar en lo que de práctic tenen els ideals ácratas.

FIBLÓ

Exámens a la Escola gratuïta Catalana "MOSEN CINTO,"

El cor sembla reviuire, y la esperansa creix al presenciar actes com el que tingué lloch el passat diumenge en la Escola gratuïta Catalana "Mossen Cinto," que sosté la Secció d'Instrucció del "Foment Autonomista Catalá."

Aquell bell aplech de noys responen ab coneixement a las preguntas dels examinadors, sense tonadas de *llorito saberut*, sinó ab completa convicció de lo que diuhen, nos ompli de joya y ens feu aplaudir coratjosament els procediments de la ensenyansa catalana que fa apendre'l castellá mellor qu'en las mateixas escuelas castellanas.

¡Que hermós era sentir al intel·ligent professor que dirigeix la Escola "Mossen Cinto," dir al deixeble que dubtava al respondre:

—No hi fa res que no ho sápigas com ho diu el llibre. Dígaho com tú ho sápigas, com tú ho entenguis.

Aixó es metode racional. Aixís els noys, sense gran esforç intelectual, poden ferse càrrech de lo que se'ls hi ensenya, y la ensenyansa esdevé profitosa.

Sentim no disposar de tot l'espai pera parlar ab la extensió deguda del acte realisat el diumenge passat.

Rebin, el Director y deixebles de la Escola Catalana "Mossen Cinto," la més coral enhorabona que LA TRALLA'ls hi envia per sa tasca eminentment patriótica y de cultura.

Aixó es ter Patria. Tots els diners esmersats en llyustas estériles s'haguessin invertit en obras d'aquesta naturalesa, fóram molt més endavant de lo que som.

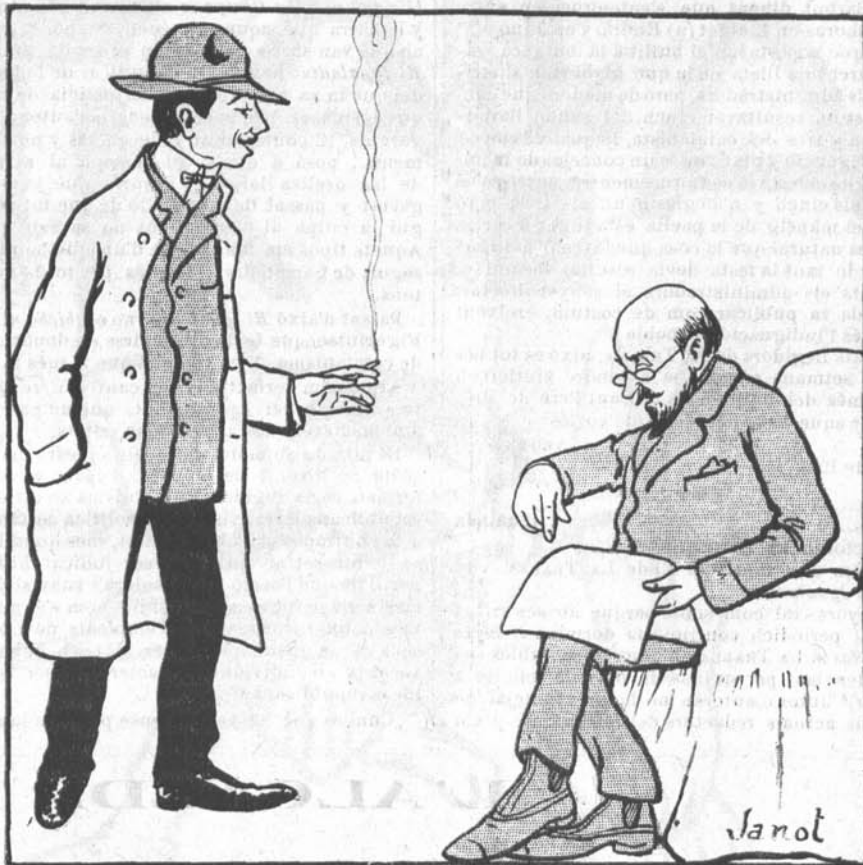
JUSTICIA CATALANA

HISTÓRICH

(en el sentit de veridich, no en el d'antich)

Lo diumenge prop-passat, sortían dos estimats companys de Redacció del solemne acte dels exámens dels noys de la Escola Catalana gratuïta "Mossen Cinto," que's celebraren en el local del "Foment Autonomista Catalá," quan a la cantonada dels carrers de Diputació y Lluïa vegeren gran multitud de la que en sortian imprecacions de tota mena dirigidas, segons després sapiguérem, a un senyor que no volia pagar un compte a un pobre home, mossó d'una botiga de barrets. Moguts per igual desitg de posar pau, imprecaren nostres companys a més d'un castila que als crits de «mátalo que ya te ayudaremos» feyan se-

De la guerra

—Aquesta guerra ja la veyà venir de lluny.
—No ho crech pas.
—Per qué no ho creus?
—Perque sou curt de vista.

CONTROVERSIA

Encare que l'autor del present article «Controversia» s'ha apartat, gairebé del tot, dels punts que exposa en nostre número passat, entrant en un terren que desdii de la noblesa ab que li hem ofert nostras columnas, puig que no JUSTIFICA de cap manera ls atachs que dirigeix al Catalanisme, no hem dubtat gens en publicarli y acceptar la controversia, deventli solament advertir que no s'oblidi de la nota que publicavam en el número passat referent als torns que's concedeixen.

La setmana entrant l'obrer *Fibló* contestarà y refutarà degudament els conceptes emesos en aquest article.

Controversia

«El Catalanisme, desde el moment que admet totes las formas de govern establertes, se posa en el mateix nivell de las Repúblicas y Monarquías actuales, ahont imperanthi la autonomia regional, son també enemigas implacables de las reivindicacions obreras.»

Quan, diferents vegades, s'ha provat fins a la evidència que la República y la Monarquia son igualment tiránicas y conservadoras, ha quedat també demostrat que'l Catalanisme's trova en el mateix cas, puig que, adoptant com adopta abduas formas de govern, queda ermeticament tancat dintre la República o la Monarquia.

Además, ¿a que aspira o que vol el Catalanisme que no existeixi en totes las naciones ahont l'obrer es igualment vexat, robat y oprimid?

Amembo a veure.

Com ja es sabut, els principis catalanistas ben concretament va exposarlos la Assemblée de Manresa de 1892; ells han sigut fermament sostinguts en tots els manifestos autorisats per las entitats catalanistas.

El Catalanisme, donchs, vol lo següent:

Primer. «Que quedin a càrrech del Poder central del Estat espanyol las relacions internacionals, l'exèrcit de mar y terra, las relacions econòmiques d'Espanya ab els demés païssos, la construcció de obras públicas de caràcter general, la resolució de totes las qüestions y conflictes inter-regionals, y la formació del pressupost anyal de gastos, al que deurán contribuir las regions a proporció de sa riquesa, tot ab la organissació corresponent y adecuada.»

Ara bé, de tot això ja fa molts anys que se'n fa càrrech el Poder central del Estat espanyol. Per consegüent, no hi ha necessitat de reclamar tals milloras perque ja las gosém.

Segon. «Lo règim intern de Catalunya. En conseqüència: la llengua catalana ab caràcter oficial, y que sian catalans tots los que a Catalunya despenyin càrrechs públics. Corts catalanes. Que catalans sian els jutjes y magistrats, y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia ls plets y causas; ser arbitres de la propia administració, iuxant ab entera llibertat las contribucions y imposts, y, en fi, la facultat de poguer contribuir a la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris o diners, suprimint en absolut las quintas y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre de Catalunya.»

Referent a aquest segon punt, no es necessari esforçarse molt per comprendre que l'idioma, siga oficial o no, res té que veure ab la justicia social ni ab el benestar del obrer; perqué, els paràsits y sangoñeros que desempenyan càrrechs públics, parlin en català exclusivament, en castellà o en *lingüe*, son sempre igualment paràsits y sangoñeros; y aquests jutjes y magistrats que avuy ens empresonan, processan, condemnan y sentencian en castellà, farán lo mateix y cometran las mateixas infamias, injusticias y prevaricacions en català.

En quant a la entera llibertat de baldarnos ab contribucions e imposts, y a la facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit espanyol siga per medi d'homos o diners, ho considerem massa favorable y en renunciem generosament els obrers.

Aixó vol el Catalanisme. Aqueixas son sas Bases fundamentals en las que, com se veu, no hi ha res de més de lo que otorga el partit monàrquich absolutista restaurant els Furs de Catalunya y no arriban de bon tros al programa de la República federal en lo que Catalunya se constitueix ampliament autònoma.

Resulta, donchs, que no sols es inútil el Catalanisme referent a las reivindicacions obreras, sino que ni sisquera pot justificarse com un partit més

ja que els autonomistas liberals tenen son lloch en el partit federalista y els conservadors, reaccionaris y clericals en el monàrquich absolutista y tradicionalista.

Sols podria justificarse el Catalanisme siguent francament separatista; es dir: que el seu ideal fos la independència completa de Catalunya formant nació apart y lliure com las demés naciones.

Pero ni aixís el Catalanisme podria personificar la llibertat ni proporcionar l'aspiració de benestar dels obrers.

Tan equivocats están els que creuen que implantant la República a Espanya ja seriam felissos, que ja gaudiriam de tota llibertat y que la pau y el benestar regnaria d'un cap al altre d'aquest desballestat Estat espanyol, com els que creuen lo mateix dintre l'Estat català.

¡Cóm! Pot ser bó y just a Catalunya lo que's confessa ser dolent, injust e imperfecte en els demés Estats?

Res més equivocat. Ni la República ni la Monarquia ni cap forma de govern més o menys lògica pot esser ni es garantia de llibertat veritable... ni a Espanya, ni a Catalunya ni en lloch.

Aixís donchs, el Catalanisme, no pot fer més que el que fan tots els demés partits que's disputen el poder polític o siga la direcció de la «nau del Estat» siga aquest centralista o autonomista que, en el fondo, resulta casi igual y dich casi, perque sols se diferencia per la extensió més o menys gran de territori que l'Estat-govern domina.

Efectivament: la avuy nació espanyola está governada per diferents partits que periòdicament se succeixen en el Poder y en quals assumptos polítics intervenen altres partits, monàrquichs y republicans, centralistas y autonomistas contraris a la actual dinastia. Dins d'aquets partits hi ha las tendencias més oposadas y els criteris més distints; son entre ells, en el terreno de las ideas, enemichs irreconciliables. Mes tenen una aspiració comú: obtindre el domini y la direcció del Estat, mantenint a tota costa la organissació social existent y la integritat de la patria o siga la independència de la Nació espanyola en el concert de las demés naciones.

En aquest mateix cas es troba el Catalanisme o Nacionalisme català; no ho es un partit, es un compost de diferents partits ab las tendencias mes oposadas y els criteris mes contradictoris que sols tenen una aspiració comú: obtenir la direcció propia del Estat català mantenint a tota costa els privilegis actuals y la autonomia de la regió catalana en el concert de las demés regions.

Total, un cambi de nom: digali Espanya digali Catalunya. Y com el nom no fa la cosa, y además, aquestas diametralment oposadas tendencias catalanistas divididas en diferents partits com: reaccionari, conservador, radical, etc., es barallarian per obtenir el govern de Catalunya dividint al mateix temps als catalans, com els partits polítics d'Espanya divideixen als espanyols, causa del perpetuament de l'opressió y la tirania, quin dubte hi ha que l'ambició, la intriga, l'odi y l'orgull junt ab la desigualtat social mantinguda per l'exploitació de l'home per l'home, serian causa com ho son avuy del malestar y miseria dels oprimits proletaris els que, quant tractessin de millorar sas condicions o reivindicar sos drets, serian empresonats y fustellats per la guardia civil catalana.

Las mateixas causas produheixen els mateixos efectes; aixó es axiomatic. Per aixó en tots els païssos, siga la que's vulga la forma de govern, com que hi subsisteixen las causas del mal, el mal s'hi efectua.

S'objectarà que dintre el Catalanisme hi ha radicals que miran endavant y's preocupan del proble-

ma social fins a proclamar l'autonomia individual y la llibertat absoluta; pero aquets se contradiuen a cada moment, com se contradiu en Lerroux que també ho es d'aquets radicals; també ell proclama la autonomia individual y la llibertat absoluta dintre la república...

Están en completa contradicció aquets radicals perque aquesta autonomia y aquesta llibertat absoluta no poden existir mes que dins la Anarquia com ho demostraré quan entri en el tercer y últim punt d'aquesta controversia.

Els que il·lògicament afirman qu'el govern català garanteix aquestas llibertats, no fan mes que acceptar el ridícul pent lerrouxià. No tenen donchs cap rahó per combatre a n'en Lerroux.

Hem de tenir en compte que aquesta mena de radicals abundan per tot arreu; tant dintre la República com dintre la Monarquia per lo cual no es gens estrany que abundin també dintre el Catalanisme, que, no preocupantse de las formas de govern (las admet totes!)

Pera que la llibertat individual y absoluta existeixi no hi ha d'haverhi cap home que tinga supremacia ni domini sobre un altre home; per lo tant aquesta llibertat no existirà mentres hi hagin homes dominats y homes dominadors.

Y com que, el Catalanisme sosté y conserva els injustos privilegis de classe com ho prova el fet de que la actual burgesia fins la més retrògrada forma el seu mes gros y principal element, clar que els catalans obrers serian, com avuy, dominats per els catalans capitalistes, es dir: per els burgesos que son els que fan las lleys, nomenan las autoritats y disposan de la forsa pública, que aixís com avuy té per nom «Guardia civil» demà podria tenir el de Mosso d'escuadra o Somatent.

Qu'en treurém els treballadors de que a Catalunya hi hagi govern propi y que la nació catalana sia lliure y autònoma si no podem gaudir de llibertat plena a que tenim dret com a homes ni de benestar a que tenim dret com a productors?

Res, absolutament res.

El Catalanisme no es mes que una exaltació patriòtica que ni tinch necessitat de discutir aquí per dar una prova mes a las mevas afirmacions.

Molt m'estendria ab la tant manosejada idea de Patria, aquest fora el meu desitj; mes ho faré en l'article successiu. Sols diré per acabar el present, que, de la idea Patria, se'n tenen molt diversos conceptes, que ningú ha definit y que tots ells son contraris a las reivindicacions del proletariat.

En quant al sentiment natural d'amor y simpatia que l'home professa per el lloch de son naixement, l'inclinació que sent per el pais ahont s'hi parla la llengua ab la que li cantaren en el bressol y ahont tot li recorda sa infantesa, aquest sentiment sols será sencer ab la Anarquia. Dins d'un Estat-govern, català extranger, queda ofegat per el patriotisme brutal y polítich, aqueix sagnant culte dels sacerdots son els capitalistes y propietaris, y el seu pontifex màxim el govern en quin nom s'exterminan els pobles vessant torrents de sang.

Crech haber demostrat que, ab referencia y devant las reivindicacions obreras, el Catalanisme's troba en el mateix cas de la República y de la Monarquia. En primer lloch perque queda ineludiblement tancat dintre aquestos organismes governamentals; y en segon lloch, perqué deixa en peu, conserva y sosté a tota costa, las causas generadoras del malestar y miseria social.

JOSEPH MAS-GOMERI

Avant y fora.

Cada dia son més els entusiastas del verdader catalanisme, com ho prova el fet de que la entitat fins are denominada *Asociació Popular Regionalista* ha cambiat lo seu titol per lo de *Asociació Popular Catalanista*, ab l'esperansa de que aixís que vagin capint més y més las nostras hermosas doctrinas, ab tant zel y honradesa patrocinadas per la Unió Catalanista, accentuarán més y mes lo seu radicalisme fins a declarar francament nacionalistas.

Tot es cuestió de temps: ahir regionalistas, avuy catalanistas; endavant las atxas.

A la plassa de toros vella hi hagué lo passat diumenge un fenomenal escándol que arribá a fer creure a molts dels assistents que havian arribat a un altre any 35.

Y tot perque'l toro resultá manso. ¡En quins temps havém arribat! y quina llástima, fa aquest poble que mentres li robavan els fills, pera duros a morir com a xays a la manigua, no tingué pit ni valor pera revoltarse, y en cambi perque un toro, tal vegada avergonvit per lo rebaixament moral de la humana bestia no embasteix ab prou furia a l'altra bestia que se li posa enfront, crida, s'esvalota y fins arma motins...

Devant d'aquesta inconsciencia, arribó a creure que no li mancava rahó a en Cánovas quan deya que tots els pobles tenen els Govers que's mereixen.

«El primer acto del nuevo Alcalde ha sido firmar el pago del cupón, que ha fijado para el lunes.»

Bé, molt bé; ¿no hauria estat millor que per primer acte hagués firmat un cabro?

El «Fomento Festival Barcelonés» (fixinse ab las inicials: *feste fume, Barcelona*), avisa a totes las Societats que's preparin pera las festas de Setembre. ¿Es a dir qu'encare no's em podrém lliurar de las besties del «Fomento»?

¿Saben com ha agraht el Sr. Maura l'èxit (?) del viatge regi a Catalunya?

Donchs enviantnos nada menos que 800 investigadores sense sou (creyent que ja se'l farán prou crescut), pera que investiguin totes las fábricas y talleres de nostra terra.

Es veu que de nosaltres no se'n recordan més que per posar en práctica aquell adagi tan castila que diu: «duro duro al catalán que de la roca saca el pan.»

¿Quan s'acabarà tanta explotació? Donchs el dia que tots els catalans sigan ben catalans y res més que catalans.

Vegin ab quina gracia *La Campana* se'n vá de la boca:

«Durant la discusió dels suplicatoris, va dir el senyor Lombardero, diputat ministerial:

«S'is republicans se consideran atropellats, que acudin a la Revolució.»

Just, home, just: acudirem a la Revolució'l dia que a vosté li sembli, o el dia que a n'en Maura li convingui.»

Aixó mateix. El dia que a n'en Maura li convingui. Com ho varen fer quan el Rey va venir y com ho farán quan el P. Nozaleda vagi a Valencia.

Campana que't desencarrilas!

A Madrid han xiulat la Marxa de Cádiz.

Han fet tart de sis anys. Sis anys enrera, xiulant, la haurian evitat molts morts, are sols han lograt caure en el ridícul. Qu'es la posició que mes escau als castilas.

El vinent dilluns, festivitat de Sant Jaume, tindrá, lloch el solemne repartiment de premis als noys que concórren a las classes de la Escola gratuïta Catalana «Mossen Cinto».

Han ofert premis diferents entitats del autonisme y la «Unió Catalanista» ha fet offensa d'una col·lecció de medallas de plata y coure colocadas en elegant estotx.

L'acte promet revestir excepcional importancia.

Retallém de *La Campana*:

«Quan tanquis las corts, ballet, no imitis al mallorquí, tancals bé y, de manera, que ls porchs se quedin a dins.»

En Lerroux, en Salmeron, etc., etc., son a pendre bany.

No l'imitis ballet perque si l'imitessis, els porchs quedarian fora.

Es lo que *La Campana* diu.

Com diguérem en nostre número anterior, demà, passat tindrá lloch a Navarres un gran meeting de propaganda, en el que hi pendrá part un company.

de redacció, assistinthi ademés una comisió de la mateixa ab la bandera de LA TRALLA.

Ahí demati encare va publicarse *El Liberal* de Barcelona.

Felicitem a las signonaires.

Durant la passada setmana en Vallés y Ribot no ha dit cap bestiesa.

Demà passat farà tres dies que'n Zurdo Olivares no ha agafat el gat.

Terragada de Valls

Ja veyeu, obrers de Valls, (si tenim els ulls oberts) lo resultat del reclám del coix Casas y l'Oller. Reconcentreu la memoria, y ab lo criteri seré, despulléuse de passions y fanátichs pensaments, y veureu la ENSARRONADA clara com la llum del sol. Vosaltres sou los culpables, no's queixeu, us está bé; ja us ho dirán tot de missas, ara tan sols comensém. Ells, arrapats com las xinxas al pressupost del govern, se reparteixen els quartos de la escola dels obrers, mentres los pobres *huelguistas* esperan los frets d'hivern sens tenir ab que guardar las tendras carns dels fillets, ni poguer portar a la boca un rosegó de pá sech. De feyna ja no se'n troba, pero ja'n buscará Oller, Vives, Casas, Lo Padró, Camps y Bertrán; seyeu bé, que'ls senyors republicans unionistas de la llet, ja farán tots els possibles de buscar el pá al obrer, garantir la pau del poble, y estudiar, com requereix, el modo d'agermanar el treball ab el diner. Ja ho farán, no tingueu por, seyeu un poch; no'ls cansen, no'ls hi doneu gayre pressa, deixeu.... que s'arreglin ells.

ALSA-PREM

8 Juliol de 1904

Centellas

Sr. Director de LA TRALLA.

Aixís com la setmana passada parlavam d'un dels principals enemichs de la societat dels petits, aquesta tenim de parlar d'altres, perteneixents també a la dels grossos, y que si poguessin, també la voldríen veure per terra a la primera, encara que no deixan de comprendre que té molt bons fonaments.

N'hi ha un d'aquests, que fins ara ha sigut soci de la dels pobres, pero, sens duple, té por de rebaixarse, porque no s'hi gosa presentar may, ni pera pagar l'any y mitj de quotas que, segons me ha comunicat un soci, está diventhi, a pesar de que diu que l'han avisat. ¡Ja es ser bastant vergonyós! També volia passar per catalanista, pero ha de saber que catalanista y caciquista no pot ser.

N'hi ha un altre, que tan aviat es catalanista, com federal, com d'en Lerroux, en una paraula: com que es músich, sempre toca el violón.

Un altre n'hi ha, que ha sigut municipal a Barcelona, segons s'ha sapigut, y sens duple's pensa que encara porta sabre, porque ho voldria matar tot. Aquest no es catalanista, ni republicà, sino senzillament ex-municipal.

Per fi, n'hi han varis d'altres que també havian sigut socis de la societat dels pobres y ara ho son de la dels richs, y estant figurant, segons noticias de bona tinta, en el llibre vert de dita societat, com a pagadors models.

Ara els grossos volen fer un grrrran local que'n dirán *Ateneo Centellense*, segons hem sentit dir, així s en castellà y tot perquè fa més fi, y porque allí 'dips no agrada gayre lo que fa olor de català, com si fossin fills de terra estranya. Com que per fera quest local necessitan molts rals, varen acudir a algun individu de la colonia estluhenca per si hi volia pendre part, pero'ls vá contestar que no n'hi havian de tallats. ¡Com volen trobar diners per aquí, si encara no s'han cuydat de tornar els que deuen de suscripcions d'any enrera, cosa de que molts s'han queixat! Resultat, que aquest *grandios!* local ens sembla que resultarà com la *Casa del Pueblo* de Barcelona, que Deu ajut qui la veurá feta.

UN CENTELLECH

10 Juliol de 1904

Premiá de Dalt

Sr. Director de LA TRALLA.

Lo 27 de Janer ó sia 'l primer dimecres avans de la Candelera, va haverhi en aquest poble sessió ordinaria de l'Ajuntament en la que's va tractar de la distribució del càrrech d'administradors pera la festa de Sant Pere, y haventhi dos bandos es clar

més que l'aigua que'ls mentats devían esser distribuïts en parts iguals pera cada bando; mes no va esser aixís, puig reunits els concejals va aixecarse'l Barbut d'hent que s'entenguessen entre ells; alashoras en Lletget (a) Emilio y en Junoy (a) Enrich, que ja portavan el bullit a la butxaca, varen treure una llista en la que hi havian distribuïts els administradors, pero de manera que contra la costum resultavan cinch del bando Barbut-republicà y tres del catalanista, lo qual va causar gran indignació y aixecantse un concejal de la minoria digué qu'estava conformementres ne treguessen un dels cinch y n'afegissin un als tres; pero com qu'el maneig de la paella está lligat a certes barbas, es natural que la cosa quedés mal avinguda y per lo tant la festa devia resultar desunida. Presentats els administradors al senyor Rector, aquest els va publicar com de costum, creixent més y més l'indignació del poble.

Estimats llegidors de LA TRALLA: aixó es tot per avuy, la setmana entrant ja'ls vendré vinticinch quartos més del bullit-festa de Sant Pere de Premiá y per aquesta se despedeix de vostés

ARGENT-VIU

8 Juliol de 1904.

Igualada

Sr. Director de LA TRALLA.

Y parlem una mica del fill de LA TRALLA. vuy dir de *El Igualadino*.

Si senyors: tal com sona, porque ab seguretat que el tal periódich continuaria dormant *el sueño de los justos* si LA TRALLA en duas memorables correspondencias (per quinas de passada felicitó a son aixierit autor ó autors), no hagués futejeat de valent als actuals redactors del *Igualadino*, y clá

está que son amor propi ferit exigia revenja. Vritat que per contestar no'ls calia periódich propi; mes contin cóm devia ser la contesta que ni a *La Publicidad* ni a *La Campana* els hi van admétre ab tot y la barra que aquestas tenen. Si per la gazetilla ab que van sortir del pas en el segon número de *El Igualadino* haguessin de judicar de la moralitat del que la va escriure y de la justicia de la causa que defensava, ben fresch quedaria l'autor d'aquells gargots. El contestar ab indecencias y no ab arguments, posa a qualsevol persona al nivell dels de las orellas llargas, y després que ja es massa gastat y passat de moda alló de que tot se'n dongui la culpa al clero quant no se sab que dir. Aquets tipos em fan l'afecte d'un que ha rebut un seguit de garrotadas y després per tot hi veu bastons.

Passat d'aixó *El Igualadino* no eschicha ni limoná. Figúrintse que te d'entretenirse en donar lliçons de catalanisme. Y en castellá que fa més fi.

Are qu'em permetin els en canti un rengla nostres amichs del Ajuntament, que no pas per ser amichs havém de callarnos las vritats.

Es mirada ab molts mals ulls aquesta mena de... ¿cóu ho diré...? de Societat d'apats y conya que forman certs regidors catalanistas ab altres idem republicans-lerrouxistas. La política certament no está contraposada ab l'amistat, mes quan lo fiscal vá de brasset ab qui ha de ser judicat, hi ha molt perill de que l'acció fiscalisadora's suavisí y fins se fassin els ulls grossos. O si nó ¿cóu s'explican las tres ó quatre cessantias d'empleats de Consums, sens causa justa, pera ésser al poch cubertas las vacants ab individuos caracterisats per las sevas ideas republicanas?

¿Cóm es que ha passat sense protesta la renova-

ció del sou exagerat que cobra'l metge forense per drets carcelaris?

A més de que veyém que's mira ab molta indiferencia tot lo que's refereix a la constitució y organisació del «Centre Autonomista» Prou per avuy.

VITATIS

14 de Juliol de 1904.

Parets de Vallés

Sr. Director de LA TRALLA.

Tinch tanta por que las mevas quartillas sían passadas per las armas ab arreglo al bando publicat, que jo que no estich avesat a escriure y que no'm trobo la ploma pels dits, he deixat passar una setmana sense parlarli del Secretari porque no sé com ferho pera dir tot lo que voldria ab una sola quartilla. Y veu? ja n'he omplert prop de mitja y encare no he parlat gens del assumpto; ner lo tant ve'g que será millor repartir el treball en tres ó quatre setmanas.

Pera comensar ja n'hi ha prou ab que li digui que 'l Secretari que disfrutém no deu el càrrech al caciquisme. El deu al fet d'ésser el *marido consorte* de la mestra de noyas. Y per avuy prou; en una altra continuarem.

UN PELIGRES QUE HI VEU

1 Juliol 1904.

Cartera de Comunicacions

En el número próxim se denará resposta a tota la correspondencia rebuda en la present senmana.

Imp. LA RENAIXENSA, Xuclá, 17. baixos

L'ALCALDE NOU

L'Alcalde.—Me propongo hacer administración buena y honrada.

En Corominas.—Así sea.

Alcalde.—Me propongo velar ante todo por los intereses de la ciudad...

En Corominas.—Así sea.

L'Alcalde.—Y todo lo haré sin compromiso político alguno que dificulte mi gestión.

En Corominas.—Así sea.

(Heus aquí un qeufe de majoria republicana fent d'escolá a un Alcalde de R. O.)